

Justitsministeriet

Lovafdelingen

Kontor: Procesretskontoret
Sagsnr.: 2005-711-0004
Dok.: PFN40057

Besvarelse af spørgsmål nr. 2 af 28. februar 2005 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende forslag til lov om ændring af konkursloven og konkursskatteloven (Revision af reglerne om gældssanering) (L 10)

Spørgsmål nr. 2:

”Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 6. december 2004 fra Jørgen Juel Hansen, Hørsholm, jf. L 128 – bilag 2 (2004-05, 1. samling) Henvendelsen er ge n- omdelt på L 10 – bilag 2.”

Svar:

I henvendelsen til Folketingets Retsudvalg udtaler Jørgen Juel Hansen sig generelt positivt om lovforslaget om revision af konkurslovens regler om gældssanering, men rejser forskellige spørgsmål i relation til lovforslaget, jf. nedenfor.

Med hensyn til det, der er anført i henvendelsen om fastsættelsen af skyldnerens rådighedsbeløb og de foreslåede særlige regler om gældssanering for erhvervsdrivende i forbindelse med konkurs, henvises til besvarelsen af spørgsmål nr. 1 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget.

1. Ad ”Manglende rådgivning”

Jørgen Juel Hansen foreslår, at der som en forsøgsordning indføres en generel gældsrådgivning for private, jf. beslutningsforslag B 41 om gældsrådgivning for private fremsat den 7. november 2003, og at der bliver mulighed for advokatretshjælp i forbindelse med ansøgning om gældsane- ring.

Spørgsmålet om at indføre en offentlig finansieret gældsrådgivning for private hører under mi- nisteren for Familie- og Forbrugeranliggender, der til brug for besvarelsen af spørgsmålet har ud- talt følgende:

”Jørgen Juel Hansen henviser i sit brev til B 41, der vedrører et beslutningsforslag om oprettelse af en uafhængig gældsrådgivning for private som forsøgsordning i en 5-årig periode. Denne ordning skulle finansieres ved midler fra finansloven. Rådgivningen skulle være et led i et forebyggende arbejde mod overdreven gældsætning. Forslaget blev fremsat d. 7. november 2003 af Line Barfod (EL) Villy Søvndal (SF) og Margrethe Vestager (RV). Regeringen afviste beslutningsforslaget ved 1. behandlingen.

Regeringen begrundede sin afvisning med, at den enkelte forbruger selv er i stand til at vurdere, om han eller hun ønsker at stifte gæld. Hvis forbrugeren er i tvivl, må den pågældende indhente den nødvendige rådgivning fra de relevante private rådgivere. Det bør ikke være en offentlig opgave at tilbyde forbrugerne gældsrådgivning. Denne funktion varetages allerede i dag i privat regi, f.eks. i forbindelse med kreditvurdering forud for optagelsen af et lån.

Dette er stadig regeringens holdning.

Derimod mener jeg, at det offentlige skal medvirke til at sikre, at forbrugerne får tilstrækkelig information til at træffe bevidste valg ved tilrettelæggelsen af deres økonomi.

På www.forbrug.dk kan man sammenligne priser på en række varer og tjenesteydelser. Der findes f.eks. en oversigt over, hvilke banker der tilbyder de billigste forbrugslån, ligesom der er en række andre hjemmesider, hvor forbrugerne kan lave prissammenligninger.

Endvidere er Finansrådet og Forbrugerrådet ved at etablere en prissammenligningsdatabase, hvor forbrugerne gratis kan sammenligne priser på bankernes produkter.

Endelig findes der regler, som sikrer, at forbrugerne er informerede omkring konsekvenserne af at låne penge, inden de indgår en låneaftale. Kreditaftaleloven indeholder f.eks. krav om, at forbrugeren i forbindelse med indgåelse af en kreditaftale eller kontoaftale skal have en række oplysninger, som skal sætte forbrugeren i stand til at vurdere omfanget af den økonomiske forpligtelse ved at påtage sig gæld.”

Med hensyn til spørgsmålet om vejledning og rådgivning af en skyldner i forbindelse med ansøgning om gældssanering kan Justitsministeriet oplyse, at skifteretten vejleder om betingelserne for og fremgangsmåden ved indgivelse af ansøgning om gældssanering, jf. retsplejelovens § 14, stk. 3. I forarbejderne til bestemmelsen er det anført, at det anses for mest hensigtsmæssigt, at vejledning i forbindelse med indgivelse af en ansøgning om gældssanering sker i skifteretten og ikke hos en advokat i forbindelse med advokatretshjælp, jf. betænkning nr. 1113/1987 om advokatretshjælp, fri proces og retshjælpsforsikring mv., side 78 f.

Justitsministeriet kan endvidere oplyse, at indretningen af retshjælpsordningerne er behandlet i Retsplejerådets betænkning nr. 1436/2004 om reform af den civile retspleje III (Adgang til domstolene), hvor det bl.a. foreslås, at en skyldner uden hensyn til indkomst- og formueforhold som supplement til reglen i retsplejelovens § 14, stk. 3, skal kunne få helt grundlæggende mundtlig rådgivning om gældssanering hos advokatvagter og private retshjælpskontorer. Justitsministeren

har fremsat et lovforslag om ændring af reglerne om retshjælp mv., der bygger på Retsplejerådets overvejelser og anbefalinger (L 132).

Det kan endelig oplyses, at ansøgning om gældssanering skal indgives til skifteretten på et særligt ansøgningskema, jf. bekendtgørelse nr. 125 af 16. februar 2000, og at der er udarbejdet en skriftlig vejledning om udfyldelse af skemaet. Dette materiale kan bl.a. findes på internettet (www.domstol.dk).

2. Ad ”En gældssaneringskendelse overholdes af (alle)”

Jørgen Juel Hansen anfører, at skifterettens fastsættelse af skyldnerens rådighedsbeløb (dvs. et uspecificeret beløb til nødvendige leveomkostninger) i sager om gældssanering i dag ”undergraves” af andre offentlige instanser.

Justitsministeriet har forstået henvendelsen således, at der sigtes til, at offentlige myndigheder i dag ved inddrivelse af offentlige restancer i et vist omfang anvender forskellige vurderinger af en skyldners betalingsevne. Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af denne del af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Skatteministeriet, der bl.a. har udtalt følgende:

”Det anføres i henvendelsen, at der bør være ensartede regler for leveomkostninger i alle offentlige instanser – dvs. ens rådighedsbeløb.

De forskellige regler og praksis på inddrivelsesområdet udgør en væsentlig del af baggrunden for regeringens aftale med Dansk Folkeparti om inddrivelsesområdet som led i kommunalreformen. Aftalen indebærer, at inddrivelsesopgaven pr. 1. november 2005 samles i én statslig myndighed under Skatteministeriet. Aftalen indebærer yderligere, at regelgrundlaget for den samlede offentlige restanceinddrivelse skal harmoniseres, forenkles og objektiviseres, og der er på den baggrund fremsat lovforslag herom den 6. april 2005 (L 149).

Et væsentligt element i lovforslaget er at følge Konkursrådets anbefalinger i betænkning nr. 1449 om gældssanering og L 10, således at der sikres ens principper for betalingsevnevurdering i relation til gældssanering og restanceinddrivelse.

Den i henvendelsen anførte situation, hvorefter et fastsat rådighedsbeløb ikke respekteres af offentlige instanser, vil hermed som udgangspunkt ikke kunne forekomme.”

Jørgen Juel Hansen peger endvidere på spørgsmålet om ajourføringen af Forbrugerstyrelsens husholdningsbudgetter, og Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender har herom til brug for besvarelsen udtalt:

”Det er korrekt, at Forbrugerstyrelsen tidligere har opstillet en række standardbudgetposter i en almindelig husholdning. Forbrugerstyrelsens generelle strategi, herunder for forbrugerin-

formation, bygger på en prioritering af den forebyggende indsats med fokus på selve anskaffelsessituationen (markedet) og en koncentration af indsatsen, hvor effekten er størst. Derfor er husholdningsbudgettet ikke blevet opdateret.”

Det bemærkes i den forbindelse, at der i lovforslaget lægges op til, at bl.a. de satser for skyldnerens rådighedsbeløb, som vil blive fastsat i en bekendtgørelse om gældssanering, hvert år vil blive reguleret med 2,0 pct. tillagt eller fratrukket tilpasningsprocenten for det pågældende finansår, jf. loven om en satsreguleringsprocent. Størrelsen af satserne for rådighedsbeløbet vil således blive reguleret årligt på grundlag af årslønsudviklingen på arbejdsmarkedet, jf. forslaget til konkurslovens § 216, stk. 7 (lovforslagets § 1, nr. 11).

3. Ad ”Lønindeholdelse fremgår ikke af årsopgørelsen”

Jørgen Juel Hansen henviser til en artikel i Pantefogeden, 2003, side 68 ff., hvor det anføres, at når skattemyndighederne til brug for en gældssaneringssag udfærdiger en opgørelse over skyldnerens skattegæld, fremgår det ikke af opgørelsen, at afdrag på skattegæld, der f.eks. er sket gennem lønindeholdelse, først afdrages på den ældste del af gælden. Opgørelsen vil derfor kunne give det indtryk, at der er stiftet nyere gæld til skattemyndighederne, selv om det ikke er tilfældet.

På den baggrund foreslås det i artiklen, at skattemyndighederne ændrer opgørelsen til en ”betalingsopgørelse”, dvs. en opgørelse over det beløb, som skyldneren årligt har betalt til skattemyndighederne, herunder ved lønindeholdelse mv.

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Skatteministeriet, der bl.a. har udtalt følgende:

”Det anføres [...] i henvendelsen, at lønindeholdelse ikke fremgår af årsopgørelsen, og som følge heraf foreslås det, at der indføres et skema med de nødvendige oplysninger, som skal udfyldes af ToldSkat.

Det er korrekt, at årsopgørelsen fra ToldSkat ikke indeholder oplysninger om lønindeholdelse.

Der er heller ingen planer om at ændre herpå, idet oplysningen ikke i denne forbindelse er skattemæssig relevant. Hertil kommer, at årsopgørelsen erfaringsmæssigt i stort omfang anvendes i forhold til tredjemand, f.eks. banker og kreditforeningsinstitutter. Borgeren vil derfor næppe anse det for en service at påføre årsopgørelsen oplysning om foretaget lønindeholdelse.

Det kan dog samtidig oplyses, at der som led i samlingen af inddrivelsen [af offentlige restancer, jf. ovenfor] i Skatteministeriet skal udvikles et nyt IT-system til understøttelse af

restanceinddrivelsen med forventet idriftsættelse i 1. halvår af 2007. Herved er det forventningen, at det umiddelbart vil være muligt at få en udskrift af de relevante oplysninger vedr. restancer og lønindeholdelse m.v.

I mellemtiden vil skattemyndighederne være indstillet på, at udarbejde nogle mere retvisende opgørelser af restanceforløbet med henblik på skifteretternes administration af de nye gældssaneringsregler.”

4. Ad ”Andre punkter”

a. Med hensyn til det, der er anført af Jørgen Juel Hansen om afdragsperiodens længde (dvs. den periode, hvor skyldneren som led i gældssaneringen skal betale til kreditorerne), bemærkes, at Justitsministeriet er enig med Konkursrådet i, at der med henblik på at opretholde en rimelig balance mellem hensynet til skyldneren og hensynet til kreditorerne ikke er grundlag for generelt at ændre den normale afdragsperiode på 5 år, jf. lovforslagets almindelige bemærkninger pkt. 4.3.2.5.

Forslaget om som udgangspunkt at anvende en afdragsperiode på 3 år i sager, der behandles efter de foreslåede nye regler om gældssanering for erhvervsdrivende i forbindelse med konkurs, jf. lovforslagets § 1, nr. 19-26, er begrundet i, at regeringen i overensstemmelse med sin generelle politik på iværksætterområdet ønsker, at det skal være nemmere at starte virksomhed igen efter en konkurs, og at det efter regeringens opfattelse vil kunne have positiv indflydelse på villigheden til at starte virksomhed, hvis afdragsperioden afkortes i gældssaneringssager, som behandles efter de foreslåede nye regler om gældssanering i forbindelse med konkurs. Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger pkt. 4.10.3.2.7.

b. Jørgen Juel Hansen nævner endvidere nogle udgiftsposter, som det efter hans opfattelse bør overvejes at medtage i det budget, som skyldneren skal udarbejde i forbindelse med gældssaneringssagen. En udvidelse af antallet af faste poster på skyldnerens budget indebærer, at skyldneren skal betale mindre til kreditorerne. Efter Justitsministeriets opfattelse er der ikke grundlag for at udvide antallet af udgiftsposter, der kan medtages på budgettet, f.eks. udgifter til internet som foreslået af Jørgen Juel Hansen. Udgifter hertil må således i givet fald afholdes af skyldnerens rådighedsbeløb.

Med hensyn til skyldnerens eventuelle udgifter til administration af udbetalingerne til kreditorerne er Justitsministeriet enig med Konkursrådet i, at der ikke er behov for at lade skyldneren medtage sådanne udgifter på budgettet, da skyldneren bl.a. vil kunne oprette faste elektroniske overførelser af de beløb, der skal udloddes til kreditorerne. Der henvises til betænkning nr. 1449/2004 om gældssanering, side 313.

Med hensyn til udgifter til skyldnerens bil bemærkes, at udgifter vedrørende transport vil blive indregnet med et standardbeløb i rådighedsbeløbet. Dette beløb svarer til et normalt månedskort til den offentlige transport, således at yderligere udgifter til transport i bil kan medtages som en særskilt post i budgettet, hvis skyldneren kan dokumentere et konkret og særligt behov for at benytte motorkøretøj til erhvervelse af sin indkomst. Det er herved forudsat, at transporten ikke (uden meget væsentlig ulempe) kan foretages i offentlige transportmidler, hvilket er i overensstemmelse med gældende praksis. Det samme gælder, hvis skyldnerens udgifter til offentlig transport i forbindelse med erhvervelse af indkomst overstiger prisen på et månedskort til den regionale offentlige transport.

Den skyldner, der med henblik på husstandens erhvervelse af indkomst får lov til at beholde et motorkøretøj under gældssaneringssagen, vil som en særskilt budgetpost endvidere kunne afsætte et beløb til bilens løbende vedligeholdelsesomkostninger.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger pkt. 4.3.2.3 og bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 11 (forslag til konkurslovens § 216, stk. 6).

c. Jørgen Juel Hansen rejser endelig spørgsmål om forholdet mellem de foreslåede regler om, i hvilket omfang erstatning for tab af erhvervsevne skal indgå i gældssaneringssagen, og reglerne i erstatningsansvarsloven om erstatning for tab af erhvervsevne.

Med lovforslaget lægges der op til, at skifteretten ved vurderingen af, om f.eks. en erstatning skal inddrages i gældssaneringssagen, skal lægge vægt på, hvad erstatningen skal dække. Er der tale om en kompensation for mistet (fremtidig) indtægt, der i givet fald ville være indgået i gældssaneringen, vil erstatningen skulle medtages som en indtægt for skyldneren, mens beløbene ikke skal medtages, hvis der er tale om kompensation for en ikke-økonomisk skade (f.eks. en mén-godtgørelse).

En erstatning for erhvervsevnetab, der skal kompensere for mistet fremtidig indtægt, skal efter forslaget inddrages i gældssaneringssagen, således at kun den del af erstatningssummen, der vedrører afdragsperioden, inddrages i sagen. Har en 45-årig skyldner f.eks. modtaget en kapitalerstatning for erhvervsevnetab på 400.000 kr., vil alene de 100.000 kr. skulle inddrages i gældssaneringssagen til fordeling blandt kreditorerne, hvis afdragsperioden fastsættes til 5 år, og folkepensionsalderen er 65 år. De resterende 300.000 kr. må antages at vedrøre kompensation for perioden fra det tidspunkt, hvor skyldneren fylder 50 år, og ligger således uden for afdragsperioden.

Ved beregningen af den forholdsmæssige fordeling af et erstatningsbeløb mellem afdragsperioden og resten af den erhvervsaktive periode, vil der efter lovforslaget skulle tages udgangspunkt i

den til enhver tid værende folkepensionsalder, dvs. for tiden 65 år, jf. lovforslagets almindelige bemærkninger pkt. 4.3.2.2.

Efter erstatningsansvarslovens § 9 nedsættes en erstatning for tab af erhvervsevne for hvert år skadelidte var ældre end 29 år ved skadens indtræden, men således at erstatningen dog ikke nedsættes yderligere efter det fyldte 69 år. Efter bestemmelsen kan erstatningen højst nedsættes til 30 procent af den maksimale erstatning. Erstatningsansvarslovens § 9 er således udtryk for en standardiseret nedsættelse af en erhvervsevnetabs-erstatning på grund af skadelidtes alder.

Erstatningsansvarslovens § 9 og de foreslåede regler om behandlingen af erhvervsevnetabs-erstatninger mv. i gældssaneringsager vedrører således to forskellige situationer, og der er efter Justitsministeriets opfattelse ikke grundlag for at anvende de samme "aldersgrænser" i de to situationer.